

Rerum Naturalium Fragmenta No. 82

<i>Szemere László: A macskakérdés</i>	3
<i>Szemere László: Madárfogásról</i>	13

Budapest
1934

.

Rerum Naturalium Fragmenta

Szemere László szerkesztése:

Budapest II., Debrői-u. 15

A macskakérdés

Írta: Szemere László.

a valaki azt képzelné, hogy a macskakérdést, mondjuk a macska gyomor-tartalmak megszavaztatásával el lehetne intézni, hát nagyon csalódna az illető.

Ilyen módon elbírálnánk talán egyes, vadon élő madárnak kárát-hasznát. Bár e téren is felmerülnek bizonyos aggályok. A madár – avagy az állat – nem gép, sem nem vegyszer, hogy az adott körülmények között mindig egyforma munkát végezzen, illetve egyformán hasson, melynek alapján a haszna-kára aztán perrendszerű biztonsággal tűnhetne elénk.

Az állatok között is vannak egyéniségek. Például a tigrisek se mind emberevők, sőt állományuknak a zöme nem az. Hanem akad köztük egy-egy, amely rákap az emberhúsra.

De hagyjuk a macskák eme csíkos királyát s térjünk rá a mi cirmos cicánkra, a házi macskára. Mely felett sok ítélet elhangzott, marasztaló is, azonban az ítélet nem »hajtatik« végre.

Miért? Tudjuk jól. Szerető szívekbe becéző társul fogadják be s vétót is emelnek, s győzedelmeskednek is sok macskaperben. (Most a Zemplénné eseténél láthatják ugyan a macska hűségét. A kedvelt cicák úrnőjük agyvelejét ették meg. Hogy az emberek

is, mondjuk a hajótöröttek is megeszik egymást hébe-hóba? Bíz az is megesik.)

Mielőtt a házi macska káros vagy hasznos voltát mérlegelnők, még fel kell tennünk a következő kérdéseket.

Kiknek, mely gazdasági ágazathoz tartozóknak-az érdeke szempontjából mérlegeljük a kérdést? A gazdálkodók, a kereskedők, a bankárok vagy nem tudom én kicsodák szemszögéből nézzük az ügyet? Mert hiszen divat ma, hogy mindenkinek az érdekét tekintetbe kell venni.

Miután nem mindenki érdeke ellen vét a macska, azért hát maradjunk azon az alapon, hogy az ország lakossága zömét képező, ún. kisgazdaérdekek szemszögéből nézzük a macska-kérdést. Még a gazdatársadalom más rétegének is azonos ütőkártyák szerepelhetnének a macska kára-haszna mellett. Eltekintve azon gazdát, aki vadász is.

A vadászati szenvedély érdekében nagy áldozatokat is szoktunk hozni. De ha reálisan mérlegeljük valamely állat (vagy madár) hasznát, akkor az lehet csak az irányadó, hogy az össztermelésre károsan hat-e a létezésével; avagy nem? Például a nyúl elvitázhatatlanul káros állat a termelésre nézve... Mit tesz itt e három pont, ahol stílusunk szerint annak semmi helye? Hát bizony nem folytattam a nyúlelleses mondatot tovább, mert közben eszembe jutott a hétpengős búza s a hárompengős rozs ár! Talán jobb is lenne nyulakat tenyészteni – még többet – vetéseinken? Igen, ha a nyúl minden esetben azé lehetne, akié a vetés.

Ezen, saját magammal való vitázás után mégis csak azt kell leírnom, hogy a nyúl a gazdák (kertészek stb.) többségére nézve káros állat. Hogy a macskára mit írhatnék rá kellő megfontolás után? Egyelőre nem tudom. Gondolkozási időt kérek rá, szíves olvasóimtól.

Öt évet. Ha az az idő eltelt, majd megmondom, hogy kérek-e további haladékot, avagy már merek felelni a kérdésre. Azt azonban már most is látom; hogy éppen a macskaegyénségre támaszkodva, rendezni kellene a macska ügyet. És pedig úgy, hogy a nekünk megfelelő (egerésző) egyéniségű macskák megvédésével s a madarászó (kóbor) macskák kiirtásával egy olyan kiválogatási eljárást kellene megindítanunk, amely aztán csak egerésző macskaállományhoz vezetne. Hanem a »nagyszülőkre való visszaütés« miatt azután is csak résen kellene lennünk, kiirtogatva a káros »egyénségeket«.

S keresztülvihető-e a gyakorlatban ez az elv? Igen. A módot a Madártani Intézet igazgatójától hallottam, Csörgey Titusz barátomtól, kivel a macska kérdés ügyében eszmecserét folytattam nemrégiben.

Íme a kivitel módja. Miután a paradicsomi állapot már jó régen megszűnt, s beletörődtünk abba, hogy minden lépésünket törvény, avagy rendelet szabályozza, hát kell »macska-rendeletet« is hozni. Ennek főpontja az legyen, hogy aki a macskáját meg akarja védeni, az nyakszíjat tegyen a cirmosra, a szíjra érclapocskát, melyen a neve (mármint a tulajdonos) legyen rajta, pontos lakcímmel. A macskákat mindenki megfoghatja, olyan fogókészülékekkel, amelyben élve marad a macska.

Ha olyan macskát fogott (valamely madárbarát) valaki, amelynek nyakán nincs rajta a »Villámhárító«, akkor az minden további nélkül kiirtható. Az rá a vélelem, hogy tulajdonosa nem helyez súlyt arra, hogy macskája él-e vagy elpusztul. (Vagy nincs is gazdája neki.) Ha ellenben a macska nyakán ott a gazdájának a címe, akkor a macska kiirtása előtt írni kell a tulajdonosnak, hogy macskája itt és itt fogva van s vigye el.

A macskatartó köteles macskájára aztán fokozottabban ügyelni, ha megakarja védeni, mert ha ugyanazon a helyen másodszor is megfogódzik ugyanaz a macska, akkor az már minden értesítés nélkül kiirtható. Így is, a szomszédi jó viszony stb. stb.-re való tekintetből, nem mindenki fog-e joggal élni. De a magánterületek szentségét a macskák ellen is meg kell védelmezni s arra pedig más mód nincs, mint amit leirtunk: a tulajdonost kell rászorítani arra, hogy kóborlásra hajlamos macskákat ne tartson. Mert a macskái miatt más nem kötelezhető arra, hogy olyan kerítést csináltasson, amin a macska nem tud átmászni. Olyant a macskatartó csináltasson, ha tud.

A névtáblácska úgy a cserepes tanyához, mint a fővárosi paloták macskáira egyként kötelező. Nem követné ez intézkedést okvetlen valamelyes macskaadó is, bár néhány fillér adó (mondjuk az előjáróságon vezetett nyilvántartás fejében) nem a világ.

S a vadászok hogy viselkedjenek a területeken kóborló macskákkal szemben? Hát így: A jeltelen macska szabadon lőhető, értve olyan viszonylatokat, ahol valaki vadászni jogosult s vadra is lőhet. Meglőheti a macskát a mezőn, de a belterületeken nem. Megeshetik, hogy a megjelölt macska

javíthatatlan kóborló. Erre meg az a mottó, hogy a macska, ha meg is van jelölve, meglőhető (vagy egyébként is kiirtható) a lakott helyektől (házaktól, istállóktól) egy kilométer távolsági körön túl. Miért nem közelebb? Tekintettel kell lenni arra a viszonyra is, ami a tanyalakók és a macska között van.

Tudjuk, hogy a kóbor kutyák s macskák ellövése miatt milyen kínos jelenetek szoktak alkalmilag lejátszódni. Eszembe jut egy diákkorombeli esetünk egy macskával. Annak bizonyítására, hogy az érintett »kínos jelenet« elhárítása végett mi minden eszibe nem jut, az embernek, fogadják szíves olvasóim az alábbi esetet, habár diáktrefának.

Szülőfalunk határában, mint kezdő vadászok - talán heted-nyolcad gimnazisták lehettünk - flóbertpuskákkal leterítettünk egy macskát, de alig 300 lépésre a falu szélső házától. Honnan a gazda, rosszat sejtve, felénk közeledett. A macska hihetőleg az övé lehetett s így szorultunk, előre félve attól, hogy a macska elpusztításán tetten ér minket a vészjóslóan közeledő ember.

Arra nem volt már időnk, hogy a macskát elássuk vagy elvigyük, s midőn már tanácstalanságunk és kétségbeesésünk teljes volt, megláttunk a kukoricás szélében (hol a macska elterült) egy hatalmas tököt. Míg Zoltán öcsém a kukoricáson kívül sétált, mintha keresne valamit, azalatt magam egy akkora léket vágtam a tökön, a mekkorán át a macskát a tök belsejébe gyömöszölhettem. Rá a léket visszatettem s a tököt megfordítottam, hogy a lék a földre kerülve, ne lássék. Éppen idejére lettem kész a művelettel. Mire jámbor barátunk hozzánk ért, semmi rosszat nem látott s pár közömbös szóváltás után visszament portájára.

A vadászok, de még inkább a madárvédők szemüvegén nézve a világot, vadászat közben azóta is lelőttem a nyílt területeken kóborlásán kapott macskákat, de tekintettel voltam arra a bizonyos – elébb jelzett – kilométernyi távolságra. Nem leplezhetem el azonban azt, hogy cselekedeteimben nem mindig vezetett a macskakérdés gazdasági mérlegelése; hara-gudtam a macskákra, mert a nekem oly kedves madarakat dézsmálják.

Azonban, ha pártatlan akarok lenni, meg kell állapítanom azt is, hogy vannak kiváló jó egerésző, sőt patkányirtó macskák is. Az ilyeneket akkor veszi az ember igazán észre, ha maga is »érdekelté« válik.

Pamuki cserepes tanyám bérlőjének macskáját figyelhettem meg az 1933. év őszén, amint rendszeresen hordozgatta haza a mezőről az egereket. Ilyen jelenetet ugyan eleget láttam, sőt olyan kandúrról is tudok, amely patkányirtó specialista volt. Ez tehát az igazság mérlegének az egyik serpenyője.

De a másik serpenyőbe való jelenetet is eleget láttam. Azaz sokszor láttam macskát, szájában pacsirtával, fecskével vagy más madárral. Azt is láttam, hogy a fészekodú felé telepedve leste a fiait etető cinegéket. Azokat ugyan meg nem fogta, de úgy elriasztotta, hogy nem etették többé fiaikat s azok - valamennyien tizenegyen! - éhen pusztultak el.

Az ilyenféle jeleneteknek se szeri, se száma, s ahogy nem szorul bizonyításra az, hogy a macska, mint egerésző, hasznos állat, úgy kétségtelen az is, hogy kerti madarainknak is oly fokban ellensége, veszélyeztetője a macska, hogy rendszeres madárvédelemről szó se lehet ott, ahol a kóbor macskákat ki nem irtjuk.

Azt is megfigyeltem, hogy a felügyeletünk mellett, gondosan tartott macskák kevésbé kapnak rá a madarakra. Szülei házuknál mindig volt macska, s kertünkben mégis költöttek a fülemülék. Azért említem ezt a madarat, mert fészket a földre rakja s így macskától többet szenved, mint egyéb kerti madaraink. Hanem volt olyan esztendő, amikor nem szólt bokrainkban a fülemüle, mert macskánk fészket kifosztotta, talán madarát el is fogta. Hanem mi arra, hogy macskánk madarászik, előbb-utóbb rájöttünk s a kérdéses macskát aztán a másvilági vadászterületekre utaltuk át.

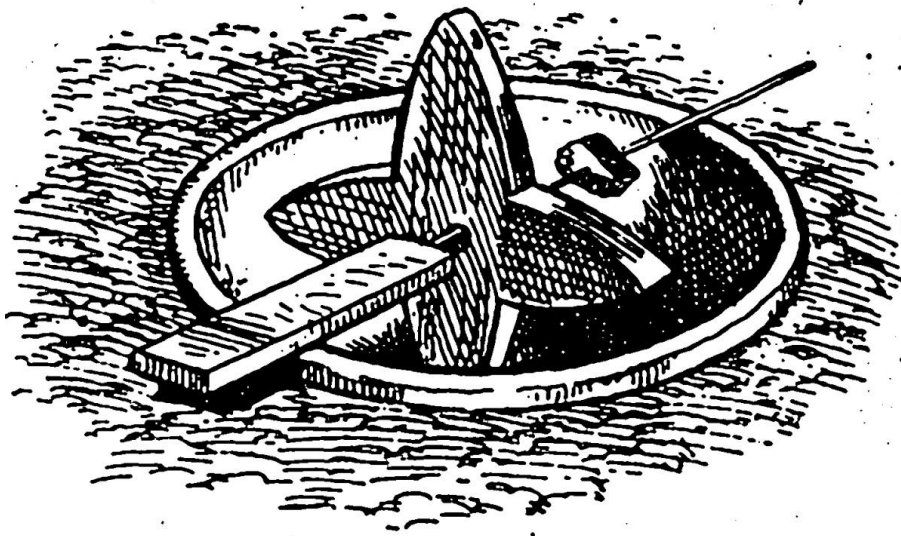
Abba a bizonyos jusztic-serpenyőbe, amelybe a macskakérdést illetően a madarakat tettük, tehetjük azt is, amit a közegészségügy elleni vétenek a macskák, mint a betegségek hurcolói. Hogy ez milyen, méretű nem tudom elképzelni, mivel a kérdéssel nem foglalkoztam.

Hogy ezzel, vagy e nélkül a mérleg-serpenyő melyike húzza le a másikat, ki tudná azt megmondani? Tartunk macskát, mert a századok tapasztalata mutatja, hogy az egerek irtásával hasznunkra van. Irtjuk a macskát, mert másként a madárvédelem terén nem haladunk. Ezeket átgondolva valóban csak azt javasolhatjuk, amit Csörgey felvetett, hogy a macskák megjelölésével, adjunk módot arra, hogy valamely féltett, becsben álló macska megvédelmeztessék, másrészt azok a macskák, amelyekkel tulajdonosuk édeskeveset törődik, elpusztíthatók legyenek.

Így sok kóbor macskát tehetnénk el láb alól, nagy hasznára madárvédelmünknek. Hogy a vázolt rendelet megoldaná-e teljesen, illetve közmegelegedésre a macskakérdést, azt az idők

múlása bizonyíthatná be. De az bizonyos, hogy egy afféle rendeleetre égető szükségünk van már.

Kapcsolatban van a macska üggyel az is, hogy a jól bevált és könnyen előállítható tömegegérfogók elterjedjenek. Hát ismertetek is itt mindjárt egy jóféle, egyszerű egérfogót.

A rajzból kitetszik egy facsillag, amely érzékenyen forog egy dróton. Ez rá van téve egy fazékra, amelyet magtárakban a gabonájába süllyeszthetünk, szabad helyen pedig a földbe ásunk, «szintezünk.» De ha ezt nem tehetjük, kis deszkát támasztunk a fazékhoz, hogy az egerek rámelessenek arra a lécecskére, amely a fa csillaghoz vezet. A csali – pörkölt szalonna – a fa csillagon túl van a drótra húzva. Bármilyen ügyes is az egér, mégse tudja elérni a szalonnát; lefordul a facsillagról, be a fazékba, amely – szinte felesleges említeni – félig van töltve vízzel.

Munka, utánjárás nélkül persze a legjobb fogókkal se megy úgy az egérintés s éppen ez az oka annak, hogy a sokszor ezer gondú ember az egérintést rábízza a macskára. S mivel az

hívásának sok esetben jól meg is felel, azért nem tudok azon az álláspontom lenni, hogy a macskákat mind irtassuk ki, azaz tartatásukat tiltassuk be. Mert e véleményt is hirdetik imitt-amott.

Ha a macskák kiirthatása szabályozva lenne, bizonyára sokan ügyelnének arra is, hogy macskájuk ne kapjon rá a madarakra.

Gyakori az, hogy az ellőtt verebeket a macskának adják oda, sőt akárhány olyan esetet is tudok, hogy a macska mintegy vadásztársa lett a madarásznak. Lesi sóvár szemmel, hogy a lövés talál-e, s alig éri a madár a földet, már el is kapja és somfordál vele villogó szemekkel. Így sok macska egyénisége változik meg, azaz az eladdig csak békés egerésző cirmos megtanulja a madarászást. Mert ha megszereti, (enni!), akkor a legkörmönfontabban utánajár annak, hogy maga is hogyan foghatja el a madarakat.

(Növényvédelem, 1934, vol.10, p.7-9)

Madárfogásról

Írta: Szemere László.

Az afféle madárfogásról emlékezem meg itten, amely a mi közép-európai felfogásunk szerint megbélyegzett dolog. Ma. Mert hajdanán a konyhai célból való aprómadár-fogdosás nálunk is, meg a szomszédainknál is, divatban volt.

«Holott kikeletkor - az sok szép madár szól - kivel ember ugyan él.» idéztem éppen a Növényvédelem hasábjain megjelent egyik cikkemben Balassa Bálint költeményéből, a «Végek dicséreti»-ből. S megismétlem újra, annak bizonyítására, hogy eleink az énekesmadarakat is fogdosták azért, hogy meg is egyék. De idézhetnék régi vadászati írókat is, akik kioktatást nyújtanak arról, hogy az egyes madarakat mi módon kell törbe, hurokba, kelepcebe, hálóba csalni, avagy léppel fogni.

Manapság már népünk nem űzi eme mesterségeket oly kiterjedt mértékben, illetve «gasztronómiai» okokból nem. Mert madarászkodnak imitt-amott egyesek jóformán mindenütt, de az elfogott énekeseket nem öldösik le, nem fogyasztják el (mondjuk rigótól lefelé), hanem kalitkába való énekesmadár sorsra utalják.

A magyar madarászok eme ténykedését a madárvédelmi törvényünk nem üldözi szigorral. Annyira nem, hogy például Budapesten, éppen a központi városháza udvarán árulják a kalitkába való énekes madarakat, csízeket, tengeliceket, süvöltőket stb. s túl azokon mátyást, mókust, fehér egeret, tengeri malacokat. És mindjárt ott lehet madárfogásra

alkalmas lépét is venni. »Egeret is lehet a léppel fogni«, mondják s ez a hatáság ellen a villámhárítójuk.

A madarász eredményesen végezte munkáját

Hogy pedig az énekes madarak árulását nem akadályozzák meg, annak az az oka, hogy a kanári mellett régi – s nem rossz - szokás volt egyes pintyfélé énekes madarat is tartani. A cipész műhelyében a csíz versenyt fecsegett a pörölő majsztrammal, vagy a kalapács tompa ütögetését fűszerezte zenei elemekkel, szóval jobban ment a munka.

Majd meg a rangosabb emberek szobájában a tarka tengelic vígan pergő nótájával kelt hangversenyre a sípláda után tanított »Harzi« kanárral.

Ma énekes madaraink ilyenszerű jelentősége nagyot csökkent és pedig a rádió miatt. Majsztram fülein ott a fejhallgató. De hogy jobban megy-e munkája így, azt már ki-ki maga tudja.

Kezdődik a fogás.

De a kalitkamadár ma se ment még ki a divatból, nálunk se, a németeknél, meg másutt se s ezért a nem nagy tömegben való madárfogást és árusítást úgy a törvény őrei, mint a felettük őrködő állat- és madárvédők s végső fokon a madártani szakemberek is csendes szemhunyorítással elnézik.

Csak azt nem tűrnők el, hogy a kalitkabeli fülemülét meg is vakítsák. Tudniillik avégből, hogy az még bánatosabban énekeljen. Egyes délszaki népek bizony még megteszik ezt. De azért már az ő erkölcsük is csiszolódott, pedig erősen, mert tudjuk (a régi írásokból), hogy szeme világát vették dalos

embertársaiknak is, ugyancsak avégből, hogy bánatosabban lantoljanak.

Hát az eddig rótt sorokat arra szántam, hogy az énekes madarak fogását és tartását ne is akarjuk mindenképpen megakadályozni; ügyeljünk arra, hogy a fogás ne legyen olyan tömeges, hogy azáltal valamely fajta énekesmadarunknak az állománya erősen csökkenhessen. És ne legyen az énekes madár kiviteli tömegcikk se. Ezt a szintet - kevés káros kilengéstől eltekintve - be is tartjuk. A konyhai célból való aprómadárfogás pedig nem divatos nálunk, s hogy ne is lehessen az, arra már a hatóságok is ügyelnek.

Mert nem a jobb erkölcsünk miatt nem divatos az énekeseknek konyhai célra való fogdosása. Mint ahogy a délszaki népek se azért fogdossák azokat, mert rosszabb erkölcsűek lennének.

Földrajzi helyzetük hozta magával azt, hogy úgy rákaptak a madarászásra. A Földközi-tengerbe mélyen belenyúló, elvékonyodó szárazföldek felett egész Európa vonuló madársága szorul össze, részben azért, hogy itt teleljen, részben, hogy a tengert a legrövidebb úton szelhessék át.

Azon helyeken tehát hamar rájöttek a madárfogás kiadós voltára. Náluk az nemcsak szenvedély, de kenyérkereset is. S éppen ezért - szomorú ezt leírni - de aligha lehet arra reményünk, hogy az Európa déli csücskeiben élő népek - görögök, olaszok, franciák, spanyolok - leszokjanak hasznos énekes madaraink tömeges mészárlásáról. Mondják, hogy egyes dél-európai államok megrendszabályozták a madárfogást. Igen, papiroson. Mert végrehajtani nem tudják a tilalmat.*

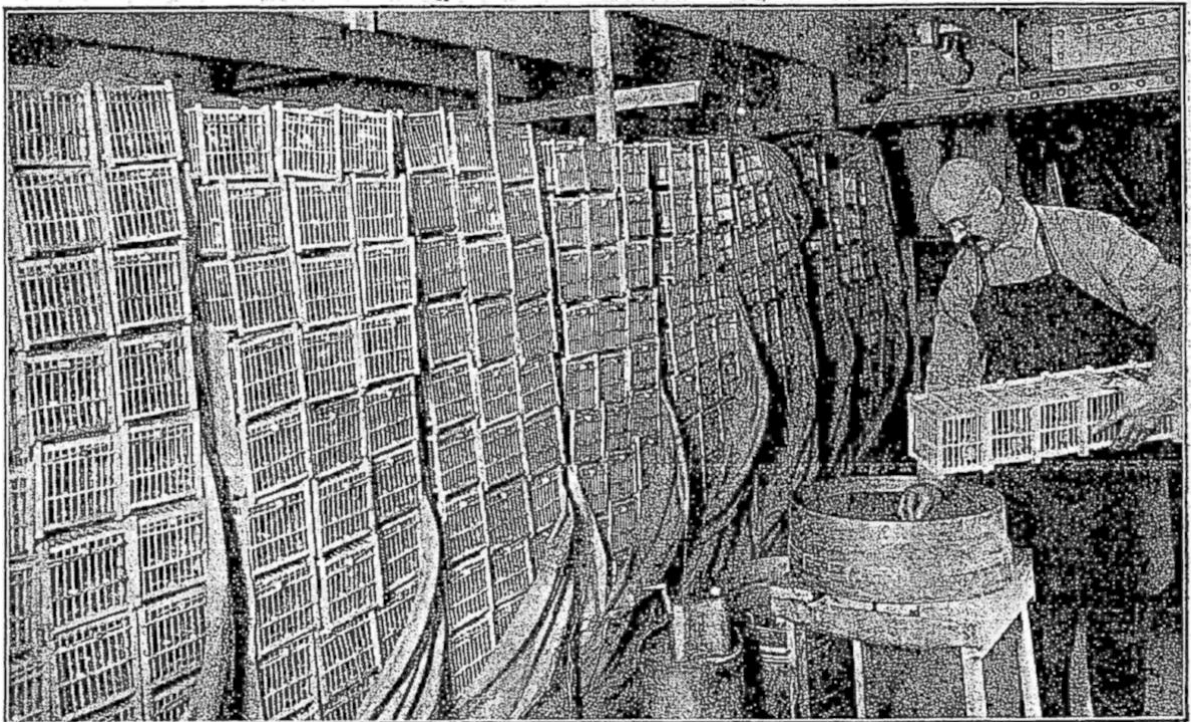
A tömegesen fogott apró madarakat aztán hol vasúton, hol meghajón, a nagy városok piacaira szállítják, hol ott azok végállomásai a vendéglők. Rajta van az étlapon: »apró-madár hagymával«. Egyik képünk szemlélteti azt, hogy egy-egy vagonban hogyan raktározzák el kis kalitkákban az apróságokat. Szállítják persze leölve is, mert hiszen a fogás módja szerint nem is kerülnek a madarak mindig elevenen kézre.

Kitömött madarak a csalogatók.

Például a hálóbba került madarakkal olykor gyorsan kell elbánni, hogy azok el ne illanhassanak. A madarász, ahogy megfogta a hálóbba került áldozatot, a fejébe harap, ledobja, aztán kapkod a többi, hálóban vergődő madár után.

A háló régi soron a legkiadósabb fogóeszköz bár a villany elterjedése, óta a drótokra települő fecskéket meg egyéb madarakat elektromos árammal is sújtják. Aztán fogják léppel, hurokkal is, no meg természetesen lövik lőfegyverrel, mely téren nem állanak meg a legöregebb kaliberű puskáknál, hanem sörétes ágyúkat is használnak. Ezeket ugyan jobbadán csak a falkába verődött vízi madarakra használják és pedig úgy, hogy az ágyú a csónak orrára van szerelve s a vadász, hogy ne mondjuk, »tüzér«, a csónakban hasra fekvé közelíti meg a madarakat s irányítja ágyúját.

A fogott madarakat vagonszámra szállítják a piacra.

Hogy a fogás terén miféle körmönfonságok divatosak imitt-amott, arra nincs kellő hasábterem itt. Például keskenyebb folyóvizet, vizesárkot több száz méter darabon körülvesznek hálóval s így mintegy alagút támad. A vadrécék gyanútlanul úsznak be s midőn már jó mélyen járnak, felriasztja őket a

lesben álló madarász. Nincs szabadulása a récéknek, azok felreppenve, a hálóba jutnak.

Egyik képünkön azt látjuk, hogy a madarász, hogy húzza ki a hálót. Ezt természetesen a fő vonulási utakon, keresztbe kell húzni, hogy fogós legyen. Már nem oly kiadós az afféle háló, amely csapóívekre van szerelve s úgy fog, hogy az oda csalogatott madarakra ráborul.

A csalogató madarak kalitkába vannak zárva. Látjuk - másik képünkön - hogy mint helyezi el a madarász a kalitkákat a háló körül, illetve olyan helyre, hogy a hívogató hangokra odaszálló madarakra a háló ráhúzható legyen. Kisebb hálókereket rugóhoz működésbe, a nagyobbakat kötéllel csaptatja a madarász, ki kissé arrébb, fedett helyen vigyázkodik azon, hogy a csapót mikor hozza működésbe.

Még pepecselőbb a lépezés. Ennek is többféle módja van. Pusztán helyen a kalitkák tetejére raknak néhány lépvesszőt, másutt meg valamely bokrot szemelnek ki, amelyen elhelyezik a kalitkát a csalogatómadárral s a bokrot megtűzdelik lépvesszőkkel.

Szükségből egy-egy kitömött madár is megjárja. Ebben az esetben maga a madarász hallat csalogató-hívogató madárhangokat, szaktudása szerint más és más madár nyelvén szólva, aszerint hogy minő madarat akar fogni.

Jelentékenyen segít magán azáltal is, hogy feltűnőbb madáreleséget is helyez madara köré. Szokás illetően összehordani pl. a bogáncsot (télen, mikor érettek a magvai) egy helyre, melyet aztán megtűzdelnek lépvesszőkkel, hogy a

tengelicek rajt vesszenek. A süvöltőnek feltűnő jó csali a szép piros, messzire virító madárberkenye.

A lépes vesszőkön is kitömött madár a csalogató.

És így tovább. A gyalogosan járkáló madarakat egy helyre szoktatják, pl. téli etetőhelyre a verebeket. (Illetve csak ezt engedjük meg mi magunknak!) Azután pár göröngyöt, hódarabkát tesznek a megszokott etetőhelyre, amelyekre aztán vízszintesen lép vesszőket raknak. Így aztán belegabalyodik az odakerülő madár. Persze valamelyes tömegfogásról aligha lehet eszerint szó. Ahogy néhány megfogódzik, a többi kerek old s nem megy arrafelé jó darab ideig.

Máskülönben a lép elég makacs dolog. Nemcsak az egészen apró madarakat lehet vele megfogni, de a galamb-, sőt varjú-nagyságúakat is. A lép vesszőhöz jutott madár előbb-utóbb szárnyával is érinti azt. Az érintésből makacs ragasz-kodás lesz s a madár képtelen repülni.

Így lehet a lépezést a madárvédelem szolgálatába is állítani, pl. ahol fegyverrel nem lehet dolgozni, ott a karvalyt foghatjuk meg lép vesszőkkel, ha azokat egy kitett kalitka közé és fölé szereljük.

Nem kevésbé nehéz mesterség a madárfogó hurkok helyes felállítása, intézése. S a hurkolás még azért is hátrányos, mert a belekerült madár sokszor megfúl.

A megfogni szándékolt madár természetrajza szerint alapos madárismerő, jó megfigyelő s türelmes ember legyen az, aki a hurkozással eredményt akarna elérni. S még a tilalommal is számolnia kell. Hanem azért nemcsak régente hurkoztak, de hurkoznak ma is. Hol azt figyelik meg – a tóság menti lakók –, hogy mely nádcsapáson úszkálnak a vadrécék s a havasi pásztorok vagy más ottan tanyázók pedig meglesik egy-egy császármadár-család gyalogútját – hogy aztán az útba hurkokat állítsanak, amelyekbe aztán beleakad a réce, a császármadár.

Szenvedély ez inkább, mintsem kenyérkereső foglalkozás, így nálunk felé. Mely öröklődött, akárcsak a tojásszedés, ki tudja, hány századra visszamenő ősöktől. Még tanúi vagyunk e szenvedélyek alkalmi fel-felbukkanásának – reméljük, hogy már nem sokáig.

*Dr. Kleiner Endre, a Madártani Intézet önkéntese, tanulmányozta a külföldi madárvédelmi rendeletet, azért őt kérem fel arra, hogy itt pár mondattal ismertesse a dél-európai népek madárvédelmi rendelkezéseit.

»Dél-Európában napjainkig kereseti és megélhetési forrás maradt a madárfogás, bár egyes államok kormányai nyugat-európai nyomás alatt iparkodnak leküzdeni azt. Az 1902-es nemzetközi egyezményhez – amely az apró madarak védelmét is felöleli – a balkánállamok közül csak Görögország csatlakozott, Jugoszláviában 1924-ben több nagyobb ragadozót is védelembe vettek. Szilády Zoltán dr. szerint a bolgár néplélekben benne gyökeredzik a nagyragadozók kímélése.

A mi kis énekeseinket legközelebből érinti az olasz törvényhozás, ahol gyökeres intézkedés még nem történt. A madárvédelmet a helyihatóságok magántársulatok útján iparkodnak megvalósítani. Még 1931-ben a hivatalos kimutatás szerint 1890 madárfogó engedélyt adtak ki, melyek legnagyobb része az észak-olaszországi hegyekre szólt. Utoljára 1931. jún. 15-én szabályozták a madárfogást.

Franciaországban a legutóbbi időig az 1844-es törvény volt érvényben, melyet 1924-ben módosítottak. Ezek a módosítások azonban csak a vadászat módjáról beszélnek. Pacsirtáink pl. még ma is szabadon pusztíthatók Dél-Franciaországban.

Ugyanez a helyzet Spanyolországban is, ahol 1897-ben szabályozták a vadászatot. E törvénynek azonban inkább a büntetőeljárás része van kidolgozva, a madárvédelmet csak mint általános óhajt tárgyalja. A kis énekésekre vadászati időt szab. Itt is helyi szabályrendeletekkel igyekeznek a madárvédelem előmozdítására. Megjegyzem, hogy az utóbbi két állam csatlakozott a párizsi egyezményhez.

Végül megemlíthető a madárvédelem. örvendetes haladása Afrikában, különösen a Belga gyarmatokon, ahol amerikai mintára állandóan újabb és újabb véd területeket alapítanak. Hogy azonban a tényleges végrehajtásból mi valósul meg ezekben az államokban, az más kérdés.

Sajnos, eddigi tanulmányaim során a két e téren legfejlettebb állam (U.S.A. és Németország) törvényhozásának tanulmányozása annyira lekötött, hogy a fent említett területeket csak érintőleg tudtam tanulmányozni és így legkevésbé mondható kimerítőnek ez az összeállítás. K. E.«

(Növényvédelem, 1934, vol.10, p.41-44)